

Hárs József:

Bodzafa

Játék egy felvonásban

Szereplők:

*Nyugdíjas falusi **tanító néni**, 70 éves*

***Margit**, a lánya, 40 éves*

***Margit férje**, 45 éves*

***A vevő**, 50 éves*

***Ancsa**, szomszéd gyerek, 7 éves*

Ancsa anyja

Ancsa kis barátnői

1. jelenet

(Szoba lehetőleg népi bútorokkal, párnák, terítők, kézimunka mindenfelé. A falon tányérok. A háttérben két ajtó, az egyik az utcára.)

Tanító néni *(az asztal mellett, karosszékében ülve terítőt varr.)*

2. jelenet

Ancsa *(nagy sebbel-lobbal beront, lecsapja szíjjal összekötött tankönyveit. Mindjárt szét is esnek):* Tanító néni! Megjöttem.

Tanító néni: Látom, látom, Ancsa, és örülök neked. Hanem éppen ideje, hogy jó erős szatyrot kapjál tőlem a névnapodra.

Ancsa *(összerakja a könyveit):* Mit, tanító néni?

Tanító néni: Jó erős szatyrot. Majd ha ezzel végzek. Mutasd csak, a fogad helyét?. No, egész szépen begyógyult. Ugye, milyen könnyen kijött? Emlékszel, ma-dzagot kötöttünk rá, a másik végét a kilincsre, te becsaptad az ajtót, és már kinn is volt a fog.

Ancsa: Édesanyám is örült neki.

Tanító néni: Köszönöm az elismerést.

Ancsa: És ki fog nőni az új? És mikor fog kinőni?

Tanító néni: Légy türelemmel.

Ancsa: És tanító néninek is ki fog nőni?

Tanító néni: Szemtelen vagy, Ancsa. Nem illik észrevenni. Az öregeknek már csak anynyi a foguk, mint tarvágáson a tanúfa.

Ancsa: Könnyű a tanító néninek, Margit néni majd megcsinálja.

Tanító néni: A lányom? Eh!

Ancsa: Igen, a piros autóval. — Tessék meghallgatni, ma furulyáztunk énekórán. *(Előkapja a furulyáját és játszik rajta néhány hangot.)*

Tanító néni: Jaj, jaj! *(Befogja a fülét.)* No most jobb. Ügyes vagy, Ancsa. Mindjárt táncra perdülök! És még miben jeleskedtél ma?

Ancsa: Egyszer egy az egy, hétszer hét az —

Tanító néni: Na, az mennyi?

Ancsa: Így is kiérdemeltem a mesét.

Tanító néni: Jól van. Csüccs le ide elém a földre. Miről szeretnél hallani?

Ancsa: A palatábláról. Amikor tanító néni *ilyen* kicsi volt.

Tanító néni: Hiszen tegnap is azt meséltem!

Ancsa: Nem baj. Olyan vicces! *(Elhelyezkedik a tanító néni előtt, aztán hirtelen felpattan és kifelé figyel.)* Autó. Autó! Itt állt meg a ház előtt.

Tanító néni: Itt? Ugyan ki kíváncsi rám?

Ancsa (kinéz): A Margit néniék. Nem az a régi piros autó.

Tanító néni: Neem?

3. jelenet

Margit (még kintről): Mindig nyitva van az ajtó. *(Belép.)* Ez a csend! Ez a friss levegő! Anyám! *(Átöleli és megcsókolja.)* Hogy' van mindig?

Tanító néni: Köszönöm, elvagyok. Hanem te! Micsoda dáma lett az én kislányomból!

Margit: Ugyan!

Tanító néni: Mi szél fújt erre, a világ végére? És hol az urad?

Ancsa (kifelé figyel): Zöld. Nem piros. Zöld. És nagy. Megnézhetem?

Margit: Ne nyúlj hozzá, mert megszólal.

Tanító néni: Menj csak, de azért még látlak!

Ancsa: Jövök! *(Kiszalad.)*

4. jelenet

Tanító néni: Foglalj helyet. Remélem, ittmaradtok vacsorára? Egy jó uzsonnavacsorára?.

Margit: Hogy el ne vegyem az álmát. *(Leül, de csak „félfenékkal”)*

Tanító néni: Legalább egy kis süteményt... *(Süteményes tálat tesz az asztalra.)*

Margit: Köszönöm.

Tanító néni: Nos? Hallgatlak.

5. jelenet

Ancsa *(visszajön az otffelejtt könyveiért, kicsit téblábol).*

Tanító néni: No mi baj, Ancsa?

Ancsa *(a foga helyére mutogat):* Tetszett szólni?

Tanító néni *(Margithoz):* Ancsa gyerek azt mondja, csináltassam meg a fogaimat. De hát nem érsz te arra rá. Miért nem nyitottok itt rendelőt. Nagy a környék.

Margit: Haha. Itt?

Ancsa: Tetszik látni, a tanító néni kihúzta. Ugye hamar kinő.

Margit: Haha! Anyám, megirigyelte a szakmánkat.

Tanító néni: Menj csak, Ancsa, játszani a többiekkel.

Ancsa *(elmegy).*

6. jelenet

Tanító néni: Akkor feszengtél így legutóbb, amikor megházasodtatok, de nem merted itthon bevallani.

Margit: Igen? Anya zavarba hoz.

Tanító néni: Végül bevallottad. Nos? Váltok?

Margit: Nem, nem. Ilyen férjet még egyet nem kapok. Nézze anyám, az idő múlik, nem leszünk fiatalabbak.

Tanító néni: Csak nem akartok férjhez adni? — Hozok szörpöt. Ugye, jó lesz. Bodzából.

Margit: Megvan még a fa a kertben?

Tanító néni: Fa? Legyen fa. — Friss a bodza. Most van itt az ideje.

Margit: Ne fáradjon, majd...

Tanító néni: No ki vele. Mi a baj. Pénz kellene?

Margit: Nem ilyen egyszerű a dolog. Anyám itt az isten háta mögött, az erdő közepén, mi meg messze a városban. Ez így nem mehet tovább.

Tanító néni: Szóval, mit süttöttek ki? Lakjak nálatok a városban?

Margit: Tényleg. Anya, vállalná a háztartásunk vezetését? Megpróbálkozna vele?

Tanító néni: Komolyan mondod? Bizony, engem innen már nem lehet csak úgy kiszakítani. Mélyek a gyökerek.

Margit: És egy hirtelen betegség? Rossz rágondolni is.

Tanító néni: Betegség? Különben sem élek lakatlan szigeten.

Margit: Ha meg akarja őrizni a függetlenségét, talán egy szociális otthon?

Tanító néni: Függetlenség egy szociális otthonban?

Margit: Hát akkor mi legyen?

Tanító néni: Eddig föl sem merült, most egyszerre ki akartok innét mozdítani?

Margit: Nem hittem volna, hogy ilyen hamar jelentkezik valaki a hirdetésre. *(Felkel és körülnéz,)*

Tanító néni: Hirdetésre? Miféle hirdetésre? Meghirdettétek? A házat? Szóval már mindent elintéztetek? Nélkülem! Mi ez a sietség?

Margit *(benyit a szomszéd szobába):* Feltételeztem, rendetlenséget találok. Segít valaki?

Tanító néni: Meg tudom én azt csinálni magam is.

Margit: Vevő! Csak egy aláírás és nyélbeütöttük az ügyletet.

Tanító néni: Szóval ha nem akarok most elmenni önként szociális otthonba, akkor is kitesznek záros határidőn belül. Ezt süttöttek ki? Hol késik a férjed?

Margit: Mindjárt itt lesznek.

Tanító néni: Lesznek?

Margit: A vevő. Természetesen a vevő is. Alapos ember. Előbb megnézi a telekkönyvet, aztán a házat.

Tanító néni: De miért? Erre felelj, miért?

Margit: Az utolsó esély. Mielőtt az állam bagóért kisajátítaná!

Tanító néni: Miért sajátítaná ki? Odafönt azt sem tudják, hogy létezőnk!

Margit: Anya! És az autópálya?

Tanító néni: Itt?

Margit: Itt! Itt! Keresztül a házon!

Tanító néni: Margit, ide figyelj. Mindig nagy színész voltál. De most az egyszer nem ejtesz át. Ha ez igaz, hol találtatok magatoknak — elnézést — ekkora hülyét, aki mégis ad pénzt ezért az épületért? Hol?

Margit: Nem tudom. Van. Lehet, hogy a kedvéért másfelé vezetik az utat.

Tanító néni: Na jó, jó. Valami bűzlik Dániában. Majd csak kibökitek. De már jönnek is.

7. jelenet

A férj és a vevő *(belépnek a szobába.)*

Tanító néni: Rá akartok venni, hogy mondjak le a haszonélvezetről? Cserébe bezártok egy szociális otthonba? És ha nem írom alá?.

Férj: Mama! Így kell látnom?

Tanító néni: Bocsánatot kérek. Ki ez az úr?

Férj *(halkan Margithoz):* Margit, nem sikerült megértetni velem?

Margit *(a fejét rázza).*

Tanító néni: Ki ez az úr?

A vevő *(az ajtóban áll).*

Férj: Engedje meg, hogy bemutassam. Elnézést, hogy is ... *(Nem jut eszébe a név.)*

A vevő: Nem könnyű megjegyezni. Maradjunk annyiban, hogy én vagyok a vevő. Pontosabban: én leszek a vevő. A ház vevője. Kezeit csókolom.

Tanító néni *(zavartan tiltakozik):* Nekem csak bukásra álló gyerekek anyukái szoktak kezet csókolni.

A vevő: Pedig megérdemli a tiszteletet. Minden falusi pedagógus megérdemli.

(Kínos csend.)

Tanító néni: Hozok autósoknak valót. Bodzasörp. Mézes sütemény. *(Kiindul.)*

A vevő: Elnézést. *(Hátat fordít a tanácstalan házaspárnak és körbenéz a szobában.)*
Szépek ezek a tányérok. *(Megkocogtatja.)* Úgy nézem, eredetiek.

Tanító néni *(visszafordul az ajtóból):* A berendezést is vinné?

A vevő: A házat, a telket. Ha adják, a berendezést is. Erről eddig külön nem esett szó. Elég jó darabok. Amennyit itt látok. Érdemes pénzt fektetni beléjük.

Margit: Ajándék a legtöbb. Ugye, anya?

Tanító néni: Hálás tanítványok. — Ejnye, nem is kínáltam helyel. Tessék azért leülni. Üljetek le. Mindjárt jövök. *(Kimegy.)*
(Letelepednek.)

8. jelenet

A vevő (a férjhez): Azt mondta, hogy szociális otthonba költöztetik a nénit. Mit kezd ennyi mindennel? Csak nem fogja vándorcigányoknak elkótyavetyélni? — Gondolják meg, amíg itt vagyok. Szabad lesz majd körbejárnom, ügye. *(Feláll.)*

Margit: Természetesen. *(Nem akarózik felkelnie.)*

Férj (a kert felé indulna): Amíg az öregúr élt; a kertben méheket tartott.

Margit: Mindig voltak vendégeik. Hiszen tágas, szép lakóház.

Férj: És szilárd építésű, azt hiszem, nem vályog.

A vevő: A vályog, ha hozzáértéssel vetik, jobb, mint némely téglaeépület. *(Feszengő csend.)* Milyen lelkesen beszélt a polgármester a terveiről. Fiatal ember, most választották. Jó lesz együtt dolgozni vele. Meg akarja szervezni a falusi turizmust! Igaza van. Ez a vidék jövője.

9. jelenet

Tanító néni (bejön tálcával, rajta korsó, tál és poharak): Voltatok nála?

Férj: Istenáldotta vidék. Ósfenyves! Tiszta vízű hegyipatak! Itt érezheti magát igazán jól a nagyváros rohanó világába belefáradt ember.

Tanító néni: Mégsem jöttek. És az autópálya?

Férj (le akarja inteni): De mama!

Tanító néni: Azt hallottam, itt fog keresztülmenni a házon.

A vevő: Á, blöff az egész. És ha nem ők győznek a választásokon? Mi sem könnyebb odébb húzni azt a vonalat a térképen.

Margit: Úgy van, csak blöff az egész.

Tanító néni: Az előbb még mást mondtál.

Férj: Térjünk a tárgyra. Hosszú út áll még előttünk. *(Kirakosgatja az asztalra a papírokat.)*

A vevő: Előbb a rend kedvéért. Nézzünk körül.

Férj. Persze, persze.

Tanító néni: A hálósobába is? Nem számítottam idegenre...

Margit: Benéztem az előbb. Nincs rendetlenség. Hadd menjenek.

Tanító néni: A kertbe is ?

A férj és a vevő *(bemennek a lakásba.)*

10. jelenet

Margit: De anya! Higgye el, a legjobbat akarjuk. Csak egy aláírás az egész.

Tanító néni: Itthagyni... Hallod? A gyerekzsivaj. A legkedvesebb zene.

Margit: Anya! Értse meg! — Nem akartam ilyesmivel terhelni. Hiteleket vettünk föl az új műszerekre, az autóra, a ház renoválására. Lejár! Mind lejár! Vissza kell fizetni! Miből! A gyilkos konkurrencia lélegzethez sem engedi az embert, nemhogy keresni! Tiszta csőd!

11. jelenet

A vevő és a férj *(visszajönnek a lakásból.)*

Férj: Arra van a padlás. Kicsit meredek a lépcső.

A vevő *(hátraszól a férjnek):* A padlásra? Köszönöm, ennyi nekem tökéletesen elég. Hát őszintén szólva többre saccoltam. Az elmondás alapján. Ha beleszámítjuk a bútorokat is, hát éppen hogy. Nem adják alább?

Margit *(a férjhez):* Engedhetünk?

Férj: Masszív épület. Tágas szobák. Remekül lehet hasznosítani.

(Leülnek.)

A vevő: Szóval a nénié a haszonélvezet. Unoka nincs? Az előbb szaladgált itt egy lánygyerek.

Tanító néni: A szomszédéké. Unoka... Tudja: előbb a karrier, aztán az autó, aztán a ház. Nem jut idő a gyerekre. Elfogy a magyarság.

A vevő: Amióta vagyunk, mindig temetünk. Vörösmarty víziója. Ugyan, senki sem állná körül a sírunkat. De miért ez a pesszimizmus? A tatár, a török, a kuruc —labanc háborúk. II. József alatt alig másfél millióra fogyatkozott a számunk. De mást mondok: erről senki sem beszél. Pedig most mindenki Trianont emlegeti. Ebbe a kis maradék országba hét millió lakos szorult. A vagonlakó erdélyi menekültekkel együtt. Magyar? Korántsem. Ne álltassuk magunkat, közülük 600 000 volt a zsidó és 400 000 a német. Aztán jött a második világháború. Nézzék csak a hosszú listákat a hősi emlékműveken. Csupa magyar név. Aztán az egyke és az egyse. És most mégis tízmillióan vagyunk. — Hát akkor. Mi a végső ár?

Férj: Amiben megállapodtunk. Mamán a sor. Addig kár minden szóért. *(Kiteregeti az aláírt valókat.)*

Margit (a tanító nénihez): Ide. A neved. — Tanúk is kellenek. Majd szólunk a szomszédoknak. Megyek is. *(Indulna.)*

Tanító néni: Mennyi az az összeg, amivel tartoztok? Hátha ki tudnám fizetni.

Férj: Mama! Ne vicceljen!

Tanító néni: Maradok.

A vevő (a férj felé): Azt mondták, hogy az egész csak formáság. Nekem ez a falu, a környék tetszik, de nem ragaszkodom pont ehhez a házhoz. Ha nem megy, hát nem megy.

Férj: Dehogyan megy.

A vevő: Hát jó. Tárgyalják meg egymás között. Adok öt percet. Addig elszívok kint egy cigarettát. *(Kimegy.)*

12. jelenet

Margit: Anya! Nem mondtam elég világosan? Ez az utolsó szalmaszál! Különben tönkremegyünk! Ezt akarja?

Tanító néni: Az az otthon is csak ígéret?

Férj: Nem csak. Az százszázalék. Legfeljebb nem rögtön. Tudja milyen drága egy beugró? Mama, addig nálunk lehet.

Tanító néni: Nem. Nem és nem.

13. jelenet

A vevő (*visszajön*): Nos? Közben én is gondolkodtam. Nekem tetszik az a ház.

Margit: Ugye, milyen masszív, tágas, előkelő.

A vevő: Én nem erre a házra gondoltam.

Férj: Hát?

A vevő: Az önök városi lakóházára.

Margit: De az nem eladó! (*Kimegy a házból.*) Halló, van otthon valaki?

Férj: Hát ezt hirdettük! Most mit csináljunk? Bocsánat, az egész világ rajtunk röhögne.

14. jelenet

Margit (*visszajön*): Senki.

Ancsa anyja (*belép*): Elnézést, nem látták a kislányom? Az Ancsát! Azt mondta, idejön.

Tanító néni: Itt volt. Majd visszajön.

Margit: Az Isten küldte. Jöjjön beljebb.

Tanító néni: Ne mondj nagy szavakat. Csak magatokra gondoltok. Nem tehetek róla, hogy még mindig élek! (*Ancsa anyjára néz.*) Jaj, miket mondok.

Ancsa anyja: Mégis mit segíthetek.

Tanító néni: Ez az úr megveszi a házat, nekem meg fel is út, le is út.

Ancsa anyja: Az nem lehet! Nem engedjük! Az egész falu összefog!

A vevő: Bocsánat, még nem mondtam ki a végső szót. Ha ez a lemondás a haszonélvezetről ilyen nehéz, talán inkább arról a városi házról tárgyaljunk. Csak futólag láttam, de igazán mondom, tetszik. Teherrel együtt. Előnyös szerződést kötünk. Ki tudják fizetni a tartozásaikat.

Margit: Hiszen azért dolgoztunk, hogy végre megvessük ott a lábunkat! A társaság! A csillogás! Bérlet az Operába!

Férj: A gürcölés után most végre fellélegezhetnénk! (*Gyógyszert vesz be.*)

Margit (*ijedten nézi*).

Férj (*legyint*).

Ancsa anyja: Van egy javaslatom.

A férj, a vevő, Margit, a Tanító néni: Javaslat? Mi?

Ancsa anyja: Ha nem haragszanak meg érte. Az úr megveszi a városi házat, Önök meg ideköltöznek. Úgy sincs a környéken fogorvos. Haza a mamához, aki már megalapozta a praxis jóhírét! Éppen ideje, hogy mi felnőttek is beüljünk a fogorvosi székbe! —

15. jelenet

Ancsa *(belopakodik és anyjához húzódik).*

Margit: Nekem már hasogat a fejem. Föladjuk a városi életünket?

Ancsa anyja: Hogy a mi tanító nénink, mindnyájunk tanító nénije itthagyon bennünket? Úgysem engednék! Elállnánk az egész utat, hogy mozdulni se tudjanak a stráfkocsikkal! Igaz, Ancsa?

Ancsa *(lelkesen helyesel).*

A vevő: Nos? Azt a városi házat bárki szívesen megvenné. Az árából pedig nemcsak az adósságot rendezhetnék, hanem az itteni praxist is megalapozhatnák.

Margit és a férje: Bárki?

A vevő: Mondom, bárki. Akár én is. Holnap megköthetjük a szerződést az ügyvédemnél. Tessék, itt a címe. *(Névjegyét ad a férjnek.)* És mint már leszögeztem, készpénzzel fizetek.

Tanító néni: És jöttök haza, amint lehet!

Margit és a férje *(széttárják a karjukat):* Jövünk. *(Elmennek.)*

16. jelenet

Ancsa barátnői *(berobbannak a szobába):* Tanító néni!

Ancsa: Tanító néni, meséljen!

Ancsa anyja: Későre jár. Menjünk gyerekek. Tanító néni, jó éjszakát!

Tanító néni: Jóéjszakát gyerekek, bujjatok mielőbb ágyba! Kisasszonykák! Aztán fogat mossatok ám!

Mind: Jóéjszakát!

Tanító néni: Holnap gyertek megint! Mesélek!

Vége.